

Recensiones

A. SAGE, *La Règle de St. Augustin commentée par ses écrits*. Ed.: Paris, La vie augustinienne, 1961, 288 p., (17×11), 85 fr.

Dat deze auteur met het schrijven van dit boekje niet aan zijn proefstuk is bewijzen een drietal werken die hij reeds publiceerde over E. d'Alzon, een geestelijk schrijver uit de negentiende eeuw.

Zoals de titel aanduidt staan we hier voor een kommentaar op de regel van Sint Augustinus, geheel gebaseerd op de geschriften van deze grote kerkleraar zelf. Uit de inleiding blijkt dat dit boek de vrucht is van een systematische studie die hij publiceerde in « *La Vie augustinienne* » vanaf 1955 tot 1960. Vooreerst treffen we er in aan de latijnse tekst van de Regula ad servos Dei met een franse vertaling. Deze tekst werd volgens de recente edities lichtelijk gewijzigd. Spijtig genoeg worden deze edities niet nader vermeld. Dit is trouwens een euvel dat doorheen gans het boek opvalt: geen enkele nadere aanduiding van bronnen, behalve natuurlijk voor de citaten van Augustinus. Was dit voor de kommentaar zelf totaal overbodig, voor de Annexe I: Histoire et Authenticité de la Règle de St. Augustin, is dit minder begrijpelijk.

Na de latijnse tekst van de Regula ad Servos Dei met de franse vertaling, waarvan de titels en de indeling geheel eigen zijn, volgt de vertaling van de regel der monialen. Als hoofdbrok krijgen we dan daarna de eigenlijke kommentaar. In de enkele lijnen van een recensie de inhoud ervan schetsen, is de ongemene rijkdom ervan verminken. Tolle... lege...

Mgr. Cerfaux gaf ons als eerste regel voor de exegese van St. Paulus dat we Paulus langs en door zijn eigen geschriften dienden te verklaren. Dat heeft de auteur beproefd met de regel van Augustinus: Augustinus' Regel verklaard door diens eigen geschriften. Als methode is dit zonder meer het beste. Nu zal zulke kommentaar wel altijd een min of meer volledig en een min of meer gelukkig aaneenrijgen zijn van Augustinus' teksten en dus aan betwisting onderhevig blijven: iemand kan altijd nog wel een niet geciteerde tekst van Augustinus beter vinden. 'n Vergelijking met ZUMKELLER P. A., *De Regel van de H. Augustinus met inleiding en verklaring* (Postel, 1960) staaft direct de gegrondheid van deze bewering. Ook al is dit werkje van Zumkeller ('n vertaling uit het duits) eveneens een verklaring van Augustinus door Augustinus, toch valt dadelijk het verschil op: het heeft eerstens 'n veel kleiner aantal citaten en is daarenboven meer praktisch georiënteerd: het sluit zelfs af met een « gewetensspiegel » over de Regel. Nog eens over de volledigheid van zo'n kommentaar kan altijd gediscussieerd

worden, doch dat doet niets af aan de juistheid van de gevolgde methode. Hoofdzaak blijft immers dat we het voornaamste voor ons krijgen en dat er aan de teksten zelf geen verraad wordt gepleegd. De steekproeven die we zelf hebben gedaan laten ons toe te schrijven dat A. Sage niet alleen St. Augustinus maar ook de bijbel juist en grondig heeft gelezen. Zodat we hier staan voor een diep-augustijns maar ook bijbels kommentaar op de Regel.

Na zulk een uitgebreid kommentaar valt, spijtig, het aanhangsel over de authenticiteit en de historie van de Regel wel erg summier uit. Duidelijk spreekt de auteur zich uit voor de echtheid van de Regel.

Tenslotte vinden we nog de latijnse tekst van de Ordo Monasterii met de franse vertaling ernaast en een franse vertaling van de 210^e en 211^e brief van Augustinus, zonder latijnse tekst. We hadden toch verwacht een paar duitse of nederlandse titels te vinden tussen de heel erg « beknopte » bibliografie.

Wetenschappelijk voedsel zullen de Analecta-lezers er dus weinig in vinden, voedsel voor de ziel des te meer. Misschien doet zo iets voor de afwisseling ook wel eens deugd.

P. M. BROECKX, O. Praem.

M. GEORGEL, *L'abbaye d'Etival. Ses relations avec ses sujets*. 99 pp.
Ed.: chez l'auteur, Gérardville (Vosges).

Depuis plusieurs années, M. Georgel s'est mis à l'étude de l'histoire de l'abbaye d'Etival (Vosges), « abbatia Stivagiensis ». Cette abbaye occupait une place spéciale dans la Congrégation des Prémontrés réformés ; sous l'aspect juridique et historique elle eut une grande renommée, surtout par suite de la vie de l'abbé Hugo, grand historiographe de l'Ordre et évêque titulaire de Ptolémaïde. M. l'abbé Idoux († 5 septembre 1958) poussa M. Georgel à étudier de près l'histoire d'Etival. Il y fut très bien préparé grâce à ses recherches faites antérieurement dans le département des Vosges. Les résultats de ces recherches furent réunis dans les deux dissertations présentées comme thèses à la Faculté des Lettres de Nancy. M. Georgel est Docteur-ès-Lettres. Voici le titre des deux thèses volumineuses publiées à cette occasion : *Les Lieux-dits du Canton de Gérardmer. Les Appellations dans les cadastres de l'arrondissement de Saint-Dié*. Ces thèses furent publiées à Saint-Dié en 1958. Ces publications procurèrent à l'auteur, en dehors du doctorat, le Lauréat de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres. M. Georgel est actuellement professeur au Lycée de Gérardmer (Vosges).

Ses recherches sur l'abbaye d'Etival l'ont mené depuis à la composition de nouveaux livres. Les parties religieuses de cette histoire paraîtront bientôt dans la « Bibliotheca Analectorum Praemonstratensium ». Les parties plutôt « profanes » ont été publiées dans le *Bulletin de la Société Philomathique Vosgienne* en 1959 et 1960. Ces articles furent réunis en tiré-à-part. L'abbé d'Etival n'était pas